

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. II. Solvuntur objectiones

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

tunc non tribuitur augmentum actibus remissis debitum, sed illud tantum quod actui intensiori debetur.

Respondent aliqui, quod licet actus intensior charitatis, ratione sui disponat, solum ad augmentum sibi correspondens, & proportionatum, in virtute tamen actuum remissorum precedentium, disponat ad recipiendos aliquos gradus gratiæ & charitatis, actibus remissis debitos: unde dicunt, quando ponitur actus intensior, non solum conferri augmentum illi debitum, & correspondens, sed insuper dari gradus aliquos gratiæ & charitatis, actibus remissis debitos; v.g. si actus charitatis habitum præexistente duobus gradibus superet, quando ille elicitur, quatuor gradus gratiæ & charitatis conferuntur, duo præfenti dispositione, & duo propter actus remissos præcedentes; alij verò gradus, actibus remissis debiti, in ingressu gloriæ conferuntur.

Sed contra primò: Vel actus intensior ad illos gradus charitatis disponit in virtute precedentium actuum remissorum, transitive, vel intransitive? Non primò: ad hoc enim necessarium erat, quod ex actibus precedentibus aliquid à se distinctum recipere, ratione cuius virtuosior, & potentior in ratione dispositionis redderetur; nihil autem actus intensior à precedentibus actibus remissis recipi. Nec etiam secundum: tunc enim aliquid agit vel disponit in virtute alterius intransitive, quando seipso est virtus illi subordinata, sicut calor est virtus subordinata igni: actus autem intensior non est seipso virtus precedentium actuum remissorum: Ergo in nullo vero sensu disponit in virtute precedentium actuum remissorum ad duos gradus actibus remissis correspondentes.

Contra secundò: Si actus intensior disponat in virtute actuum remissorum precedentium, debet disponere ad totum augmentum actibus remissis debitum, non verò solum ad aliquos gradus gratiæ & charitatis illis debitos; v.g. si præcesserint viginti actus remissi charitatis, & actus sequens sit intensus ut decem, debet disponere ad triginta gradus gratiæ & charitatis: Sed hoc ab illis Authoribus non admittitur: Ergo non loquuntur consequenter ad sua principia. Sequela Majoris patet: causalitas enim alicui competens non ratione sui, sed ratione alterius, debet illi proportionari, seu commenturari; nam accidens v.g. quia agit in virtute substantiæ, producit substantiam: Ergo si actus intensior ad augmentum charitatis disponat in virtute actuum remissorum precedentium, debet in virtute illorum disponere ad totum augmentum illis debitum, quamvis ratione sui non possit nisi ad suæ intensiōnis gradus disponere.

Tertia deniq; pars, quæ asserit augmentum actibus remissis debitum, usq; ad ingressum gloriæ, seu primum instans glorificationis differri, sequitur ex dictis in precedentibus: cum enim actus remissi charitatis mereantur de condigno augmentum gratiæ & charitatis, ut articulo præcedenti ostendimus, & meritum de condigno nunquam frustratur suo præmio; si homo augmentum illud gratiæ & charitatis non recipit in hac vita, quando æqualem habitui, vel illo intensiorem actum charitatis elicit, ut jam ostendimus, superest solum ut illud recipiat in altera vita, & in ingressu gloriæ, seu in primo instanti glorificationis. Unde D. Thomas 1. 2. qu. 114. art. 8. ad 3. de actibus remissis loquens, ait: Quo-

A libet actu meritorio meretur homo augmentum gratiæ, sicut & gratia consummationem, quæ est vita æterna. Ergo sicut actibus remissis non meretur gratiæ consummationem, seu gloriam, statim, aut in hac vita conferendam, sed in alia vita, in qua erit dispositus per lumen gloriæ ad videntiam Dei essentiam; ita nec meretur gratiæ & charitatis augmentum, statim, ut in hac vita tribuendum, sed in alia vita, & in ingressu gloriæ, seu in primo glorificationis instanti: tunc enim anima elicit actum charitatis, ad minus tantæ intensiōnis, quantæ fuit meritum actuum remissorum viæ, & in illo actu sufficienter disponetur ad gratiæ & charitatis augmentum, quod meruerat in via per actus remissos; tunc actus (non quidem ut merito, cum non sit actus viatoris) sed ut physice dispositioni, respondebit augmentum gratiæ & charitatis, quod in eodem instanti habebit; sicut habetur forma in eodem instanti, in quo est ultima dispositio ad illam.

Neq; hoc voluntarie, & absq; fundamento dicitur, ut perperam nobis aliqui obijciunt: nam ut art. 6. dicebamus, charitas beatorum non manet in eodem statu intensiōnis, in quo fuit in ultimo instanti viæ, sed maximum incrementum accipit, cum primum homo fit beatus; quod nõ erit absq; dispositione physica intensioris actus dilectionis Dei, qui proinde tunc animam præparare & disponere potest ad recipiendum totum augmentum, actibus remissis, in via elicitis, debitum. Unde D. Thomas in supplem. qu. 93. art. 3. mansiones distinguit in celo, secundum charitatem patriæ, quæ quantum in aliquo erit perfectior, tantum reddet eum capaciorem divine charitatis, secundum cuius augmentum augetur perfectio divine visionis. Quibus verbis aperte declarat, actum charitatis patriæ se habere ut principium proximum, animam disponens ut sit capacior charitatis divine, eusq; augmentum recipiat, quod in hac vita, defectu dispositionis physice, eam ultimo ad illud recipiendum præparantis, infusum non fuerat.

Ad do quod altera vita est tempus recipiendi præmium adæquatum, quod homo meruit per actus præcedentes in via: Ergo præmium quod non conferitur in hoc seculo, debet conferri in alio.

§. II.

Solvuntur objectiones.

Obijcies primò contra primam & secundam conclusionem: Repugnat gratiam augeri in esse gratiæ, & non augeri in esse qualitatis: Ergo duæ primæ conclusiones inter se pugnant. Consequentia patet: nam in prima diximus, per actus remissos gratiam statim augeri in esse gratiæ; & in secunda asseruimus eam non augeri tunc in esse habitus & qualitatis. Antecedens verò probatur: Gratiam augeri in esse gratiæ, est eam augeri in ratione juris & acceptationis ad gloriam: Sed repugnat eam in ista ratione augeri, nisi etiam in ratione habitus & qualitatis augetur. Ergo repugnat gratiam augeri in esse gratiæ, & non augeri in esse qualitatis. Major patet: Minor probatur. Dare jus ad gloriam, non est denominatio extrinseca in gratia, sed prædicatum intrinsecum, quod consequitur ad physice ejus entitatem: Ergo repugnat gratiam, ut dantem jus ad gloriam, augeri, nisi etiam physice, & in ratione habitus & qualitatis augetur.

Confir-

160. Confirmatur primò: Quia cognoscibilitas sequitur immaterialitatem, repugnat augeri entis cognoscibilitatem, non aucta illius immaterialitate: Sed jus & acceptatio ad gloriam, à gratia habituali proveniens, consequitur ad ejus physicam entitatem Ergo repugnat illam, ut dantem jus ad gloriam, augeri, nisi etiam physica ejus entitas augeatur.
161. Confirmatur secundò: Non potest augeri ratio specifica, nisi etiam ratio generica augeatur, v. g. si intenditur albedo, debet etiam intendi color: Sed ratio habitus & qualitatis est generica ad rationem gratiæ, ut patet: Ergo illa non potest augeri in esse gratiæ, nisi statim in esse habitus & charitatis augeatur.
162. Confirmatur tertio: Si per actus remissos statim augeatur gratia in esse gratiæ, & tamen non augeatur in esse habitus & qualitatis, nisi in ingressu gloriæ, seu in primo glorificationis instanti, ut in tertia conclusione asseruimus, sequitur quod in hac vita nunquam salvetur æqualitas inter gratiam in esse gratiæ, & in esse habitus & qualitatis, postquam homo justus aliquos actus remissos charitatis elicit: Sed hoc videtur absurdum: Ergo & illud.
163. Ad objectionem respondeo, negando Antecedens. Ad cujus probationem, distinguo Majorem: Gratiam augeri in esse gratiæ, est eam augeri in ratione juris physici ad gloriam, ut hæreditatem, nego Majorem: est eam augeri in ratione juris moralis ad gloriam, ut præmium & coronam, concedo Majorem: & sub eadem distinctione Minoris, nego Consequentiam.
- Explicatur solutio: Quando dicimus per actus remissos gratiam in esse gratiæ statim augeri, non intendimus illam per tales actus augeri in esse gratiæ intrinsecè, seu acquirere majus jus intrinsecum ad majorè gloriam ut hæreditatè; cum tale jus sit filiationis divinæ, non datur nisi aucta formè intrinsecè, dante & constituyente rationem filij: sed tantum volumus per illos actus meritorios dari jus morale & meritorium ad majorem gloriam recipiendam, mediatè, id est mediante actu intensiori, qui in primo instanti glorificationis elicitur, & disponit physicè ad recipiendum augmentum gratiæ & gloriæ, actibus remissis in via elicitis debitum, ut in tertia conclusione declaravimus.
164. Ex quo patet solutio ad primam confirmationem: concessa enim Majori, Minor distinguenda est: Jus physicum & intrinsecum ad gloriam ut hæreditatem consequitur ad physicam gratiæ entitatem, concedo Minorem: Jus morale & extrinsecum ad gloriam, ut præmium & coronam, sequitur ad physicam gratiæ entitatem, nego Minorem; istud enim jus sequitur immediatè ad actus meritorios de condigno vitæ æternæ, quales sunt actus remissi charitatis, ut articulo præcedenti ostendimus: unde licet parvum, cum gratia baptismali decedentibus, detur gloria per modum hæreditatis, non tamen per modum præmij & coronæ, quia nulla habent propria merita.
165. Ad secundam, concessa Majori, distinguo Minorem: Ratio habitus & qualitatis est generica ad rationem gratiæ, physicè spectatæ, concedo Minorem: consideratæ esse moris, nego Minorem. Similiter distinguo Consequens: Ergo illa non potest augeri in esse gratiæ, nisi statim in esse habitus & qualitatis augeatur, in esse gratiæ physicè spectatæ, concedo: in esse gratiæ moraliter consideratæ, nego. Gratia igitur in esse gratiæ consideratur dupliciter: primò in esse physico, secundum quod est ultima differentia contrahens habitum ad talem speciem: secundum in esse morali, quatenus mediantibus operibus meritorij, per illam acceptatur homo ad gloriam ut coronam. Unde dicimus, quod quando gratia secundum propriam rationem specificam gratiæ augeatur in esse physico, etiam augeri in ratione habitus; non tamen necessarium est, quod augeatur gratia in esse habitus, quando augeatur in esse gratiæ, in genere morali. Est exemplum in habituali gratia Christi, quæ quidem in esse physico finita est, etiam secundum differentiam specificam gratiæ, ut 3. p. qu. 7. art. 11. docent communiter Theologi cum S. Thoma, tamen secundum moralem dignitatè, in quantum nempe est principium infiniti meriti, & satisfactionis infinitæ, est in genere gratiæ infinita, ratione suppositi operantis, ut ibidem docet S. Doctor.
- Ad tertiã confirmationem dico, nullum esse inconveniens, quod in via non semper salvetur æqualitas & proportio inter quantitatem gratiæ in esse habitus, & quantitatem ejusdem in esse gratiæ, seu meriti; sed sufficere quod servetur in patria, ubi etiam servabitur æqualitas inter quantitatem gratiæ, & quantitatem gloriæ, nam in patria omnia consummata erunt & perfecta. Imò in Christo non salvetur, nec salvari potest talis æqualitas & proportio; cum repugnet gratiam Christi in esse habitus & qualitatis esse infinitam, licet per illam mereatur præmium infinitum, saltem in esse moris, seu infiniti valoris & pretij, de quo Tractatu de Incarnatione, quando de gratia Christi differemus.
- Obijcies secundò contra secundam conclusionem. Concilium Tridentinum sess. 6. cap. 16. & can. 24. docet justificatos de die in diem per bona opera, subindeque per actus remissos charitatis, crescere in accepta justitia, & magis justificari, ac sanctiores fieri: Ergo censet per actus remissos charitatis, gratiam in esse physico qualitatis statim augeri.
- Sed negatur consequentia: ut enim justi censentur per actus etiam remissos de die in diem crescere in accepta justitia, & magis justificari, ac sanctiores fieri, non oportet gratiam & charitatem in illis physicè actu augeri, majoremque fieri secundum intensionem, sed sufficit illam fieri majorem moraliter & jus ad majorem gloriam & charitatem, suo tempore conferendam, acquirere: sicut peccatores per actus remissos vitiorum dicuntur crescere in injustitia, & peiores fieri, licet per tales actus nihil reale physicum in ipsis producantur; habitus enim vitiosus, sicut & virtutes acquisitæ, physicè non extenduntur, nec augentur per actus remissos, sed solum per actus habitu intensiores, ut communiter docent Theologi.
- Obijcies tertio: Id quod cadit sub merito de condigno, confertur infallibiliter: Sed actus remissi merentur de condigno augmentum gratiæ & charitatis, ut statim conferendum: Ergo tale augmentum statim confertur. Major patet Minor probatur. Actus remissi adæquant suo valore augmentum gratiæ & charitatis, prout conferendum statim; cum in illo statim dando non sit major æstimabilitas, quam in illo secundum se sumpto: Ergo de condigno merentur tale augmentum, prout statim conferendum.

180 Confirmatur: Actus intensus ut sex, elicited ab habente charitatem ut octo, majoris est dignitatis a actu intenso ut quatuor, elicited ab habente charitatem ut duo: Sed iste secundus actus meretur augmentum gratiæ & charitatis, ut statim conferendum: Ergo & primus.

181 Confirmatur amplius: Actus intensus ut sex habet, quantum est de se, ut sit meritorius de condigno augmenti gratiæ & charitatis ut statim conferendi: Sed hanc vim non amittit ex eo quod in subiecto intensior redderetur ob majorem peioris conditionis subiecti, ut articulo precedenti sanctitatem subiecti, contra Bannem arguebamus: Ergo etiam in subiecto, in quo major gratia præcedit, & quod habet charitatem ut octo, meretur augmentum gratiæ & charitatis, ut statim conferendum.

182 Ad objectionem, concessa Majori, neganda est Minor. Ad cujus probationem, nego Antecedens: actus enim charitatis non adæquant suo valore præmium, nisi connaturaliter conferendum augmentum verò gratiæ & charitatis non datur connaturaliter, nisi proportionata dispositio præcedat, qualem dispositionem non esse actum remissum, vel aequalem, sed solum actum habitum intensiorem, supra ostendimus; & ideo actus remissi charitatis cum tali augmento ut statim conferendo non adæquantur moraliter. Unde

183 Ad primam confirmationem dicatur, ex eo quod actus intensus ut sex, elicited ab habente charitatem ut octo, majoris sit dignitatis a actu intenso ut quatuor, elicited ab habente charitatem ut duo, solum colligibilem actum esse majoris augmenti gratiæ & charitatis meritorium, non tamen augmenti ut statim conferendi, propter rationem jam dictam.

184 Ad secundam verò, concessa Majori nego Minorem: si enim actus charitatis ut sex eliciatur a subiecto, habente charitatem habitualementem ut octo, per accidens non erit meritorius de condigno augmenti gratiæ & charitatis, statim conferendi: hoc tamen non pro venit ex eo quod ratione majoris dignitatis subiecti peioris conditionis fiat quantum ad dignitatem; sed ex eo quod augmentum statim conferendum alterius sit rationis & conditionis, & præter meri-

185 tum proportionatam dispositionem in subiecto requirat, ut jam diximus.

Objicies quartò contra tertiam conclusio- nem: Si actus feventissimus charitatis, quem homo in primo instanti glorificationis elicit, disponeret ad augmentum gratiæ & charitatis, actibus remissis in via elicited debitum, disponeret etiam consequenter ad augmentum luminis gloriæ; tali gratiæ & charitati correspondens: Sed hoc dici nequit: Ergo nec illud. Sequela Majoris patet: Minor probatur. Actus charitatis quem homo in primo instanti glorificationis elicit, non procedit à fide quæ in patria non remanet, nec per eam regulatur, sed per visionem beatam: Ergo prius intelligitur lumen gloriæ, seu visio beatifica in subiecto, quàm talis actus charitatis in voluntate: & aliunde visio illa semel data non potest amplius augeri: Ergo cum nihil disponat ad formam quam præsupponit in subiecto, & à qua dependet & profluit, talis actus charitatis ad augmentum luminis gloriæ disponere nequit.

186 Respondeo concessa Majori, negando Minorem. Ad cujus probationem, concessa Antecedente, nego Consequentiam: licet enim actus ille charitatis, quem homo in primo instanti glorificationis elicit, & per quem ad recipiendum augmentum gratiæ & charitatis, actibus remissis in via elicited debitum, physicè se disponit, procedat à visione beata, & per ipsam reguletur; hoc tamen non obstat quin possit eam in genere causæ dispositivæ præcedere, subindeque ad augmentum luminis gloriæ physicè animam disponere: sicut qualibet dispositio ultima præcedit formam in genere causæ dispositivæ, & ab illa procedit, ac in genere causæ efficientis dependet: *Calor enim, qui est dispositio ad formam ignis, est effectus profluens à forma ignis*, inquit S. Thomas 3. p. quæst. 7. art. 13. ad 2. & organizatio corporis est dispositio ad receptionem animæ, & tamen corpus non habet esse organicum, nisi ab anima, ut docet idem S. Doctor 1. p. quæst. 76. art. 4. ad 1. Eandem doctrinam, ac mutuam causarum dependentiam, & causalitatem, pluribus aliis exemplis in Tractatu de justificatione elucidavimus: unde hinc diutius immorari non expedit.

